

Abstract Master Thesis Pascal de Rooij

Dat onderwijs onderhevig is aan nationalistische sentimenten is bij veel mensen bekend. Hierbij spelen echter niet alleen de docent of desbetreffende school, maar ook het lesmateriaal een belangrijke rol. In de creatie en het gebruik van historische schoolplaten, die in de twintigste eeuw in zowel Nederland als Duitsland een ongekeerde groei in populariteit doormaakten, zien we namelijk verschillende vormen van nationalisme terug. Het materiaal werd gebruikt ter educatie van het vak geschiedenis, maar probeerde ook het gevoel van vaderlandsliefde te versterken. Hierbij werd vaak terug verwezen naar invloedrijke helden uit het vaderlandse geschiedenis. Onderwerpen als het christendom en het koloniale rijk werden gebruikt om de bevolking te overtuigen deel uit te maken van een sociale eenheid.

Het gebruik van nationalisme in het onderwijs was onderhevig aan belangrijke gebeurtenissen in de twintigste eeuw. Zo zien we bijvoorbeeld in Nederland een golf van nationalisme door een vernederende nederlaag van het leger op Lombok. Ook de invloed van de dekolonisatie laat in Nederland zijn sporen achter in het gebruik van de historische schoolplaten. In Duitsland zien we veel uitingen van nationalisme in de schoolplaten wanneer het nationaalsocialisme in 1933 aan de macht komt. Het verwijst voornamelijk terug naar het koloniale rijk die de Duitsers door het Verdrag van Versailles was ontnomen.

Verder zien we bij zowel Nederland als Duitsland een zekere mate van (Europees) superioriteitsgevoel. Deze gedachten worden ondersteund door nadruk te leggen op het verband tussen het christendom en de gemoderniseerde samenleving. Heidense volkeren worden afgeschilderd als onderontwikkelt en minderwaardig aan Europese landen. Op deze manier zien we bij het gebruik van historische schoolplaten dat er ook veel aandacht wordt besteed aan de etnische hiërarchie en de verschillende ‘rassenkarakteristieken’.